же общепринятого определения понятия атаки. Потому формальные методы определения атак разработаны недостаточно для широкого использования в реальных системах.

Обоснована необходимость применения новой технологии обнаружения атак на компьютерную сеть с использованием нейронных сетей и нечеткой логики. Предложен новый метод обнаружения атак, который может быть рекомендован для повышения уровня безопасности систем. Приведены примеры, подтверждающие теоретические результаты авторов.

Список литературы: 1. *Домарев В. В.* Безопасность информац. технологий. Системный подход. – К: ТИД ДС, 2004. – 992с. **2.** *Жижелев А. В., Панфилов А. П., Язов Ю. К. и др.* К оценке эффективности защиты информации в телекоммуникационных системах посредством нечетких множеств // Изд. вузов. Приборостроение. – 2003. – Т.46. – №7. – С. 22-29. **3.** *Ассаи К., Ватада Д., Иваи С. и др*. Прикладные нечеткие системы / под ред. Т. Терано, Т. Асаи, М. Сугэно. – М.: Мир, 1993. – 368 с.**4.** *Кофман А.* Введение в теорию нечетких множеств М.: Радио и связь, 1982-432с. **5.** *Леоненков А. В.* Нечеткое моделирование в среде Matlab и FuzzyTech. – СПб.: БХВ – Петербург, 2003. – 736с. **6.** *Круглов В. В.* Искусственные нейронные сети. Теория и практика. – М.: Горячая линия. – Телеком, 2001. – 382 с.

УДК 347. 77/78

Н.В. ІВАЩЕНКО, ***О.П. ОРЛЮК,*** докт. юрид. наук

РОЗГЛЯД ПРИНЦИПІВ ТА МЕТОДІВ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Судова експертиза має велике значення для боротьби зі злочинністю, вирішення суперечливих питань між юридичними та фізичними особами, гарантування конституційних прав і свобод громадян.

Судово-експертна діяльність - це система процесуальних та організаційних процедур, пов’язаних з проведенням судових експертиз. Ця діяльність у сфері інтелектуальної власності як окремий вид судових експертиз існує не так давно. В інших видах експертизи вже давно склалися наукові та методологічні основи проведення досліджень. На сьогоднішній день в Україні накопичився певний досвід проведення судових експертиз з питань інтелектуальної власності, як окремого виду. Але методичні розробки, зокрема методики проведення експертиз конкретних об’єктів судової експертизи у цій сфері відсутні.

Основні принципи, на яких базується судово-експертна діяльність. Згідно зі ст. 3 Закону України “Про судову експертизу” судово-експертна діяльність здійснюється на принципах законності, незалежності, об’єктивності і повноти дослідження [1]. Ця стаття закріплює в окремій нормі мету судово-експертної діяльності, викладену в Преамбулі. Практикою напрацьовано ще ряд принципів проведення судових експертиз: компетентність експерта, можливість перевірки експертного дослідження, взаємодія суб’єктів судово-експертної діяльності, дотримання безпеки та прав особистості експерта при проведенні дослідження.

Розглянемо класифікацію методів експертного дослідження. Т.В. Аверьянова у роботі [4] розглянула багато класифікацій експертних досліджень та надала свою, з точки зору єдиної основи класифікацій методів, залежну від ступенів їх узагальнення, сфери використання:

- Всеосяжний метод – матеріалістична діалектика.
- Загальні методи: спостерігання, порівняння, вимірювання, експеримент, моделювання, гносеологічний метод.
- Частковонауковий метод.
- Спеціальні (монооб’єктні) методи.

Поняття та види експертної методики. Одним із перших криміналістів, що запропонував визначення експертної методики був А.Р. Шляхов у 1971 р. він писав: “методика кожного виду судової експертизи – це система методів, прийомів та технічних засобів, що застосовуються для вирішення конкретних задач у визначеній послідовності та, що враховує специфіку питань, що вирішуються та речових доказів, що досліджуються.” [5].

Існує три види експертних методик: родова (видова), типова та конкретна, або приватна.

Цілком очевидно, що ядром експертної методики є методи та засоби дослідження.

Дослідження, незалежно від задач, що вирішуються, базуються на загальних методологічних положеннях.

У процесі будь-якої експертизи виділяють чотири стадії; підготовчу, попереднє дослідження, аналітичну, роздільне дослідження, порівняльну, синтезуючу, оціночну.

Побудова висновків дослідження являє собою процес мислення, який проходить поступово. Ґрунтуючись на законах та прийомах логічного мислення, експерт може знову повертатися до результатів аналітичного та порівняльного етапів дослідження, їх ході, звертатися до матеріалів справи, прова-

дити додаткові перевірки будь-якої гіпотези [8].

В Україні, на сьогодні, певний досвід проведення експертиз в галузі інтелектуальної власності вже напрацьований науковими установами Міністерства юстиції України та Академії правових наук України. Але цей досвід базується швидше на такому широко відомому методі дослідження, як метод проб і помилок. Успіх залежить від досвіду експерта, його загальної ерудиції, інтелекту, таких особистих рис як наполегливість, зосередженість тощо.

Список літератури: **1.** *Закон України "Про судову експертизу"* від 25,02,1994, № 4038-XII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, № 28, ст..233 (зі змінами, внесеними Законом України від 09,09,2004 р. №1992-IV). **2.** Науково-практичний коментар до Закону України "Про судову експертизу" за загальною редакцією *В.Г.Гончаренка*. С.8-11. **3.** *Щербаковский М.Г.* Судебные экспертизы: назначение, производство, использование: Учебно-методическое пособие.- Харьков: Эспада, 2005.- С. 26-34 і ін.

УДК 347.77

***О.О. КОЛМАКОВА*, *О.Г. СТАРУСЄВ*,** канд. тех. наук

РЕЄСТРАЦІЯ ПРАВА ТА СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ

З шаленим розвитком в останні роки IT індустрії перед виробниками програмного забезпечення дуже гостро постало питання захисту комп'ютерних програм. Згідно Українського законодавства програми для ЄОМ та бази даних захищаються авторським правом. Проте закон охороняє лише текст вихідних кодів, та не захищає повністю прав виробників, залишаючи можливості існування піратських копій. Для повного захисту програмного забезпечення єдиною на сьогодні можливістю є правовий захист окремих елементів програми. Наприклад, доменне ім'я можливо захистити, як знак для товарів та послуг. Охорона якому надається виключно після відповідної реєстрації знаку. Дизайн програми, сайту або окремих їх елементів можливо захистити як промисловий зразок, що вкрай необхідно у випадках, коли дизайн є оригінальним та необхідно зберегти його унікальність. Системні та програмні рішення по взаємодії окремих елементів програми можливо захистити як винахід або корисну модель, охорона яких також виникає лише після реєстрації. Окремі блоки програми, що виступають окремими елемен-